

Баган А.В., к. с.-г. н., доцент кафедри
селекції, насінництва і генетики

Тарасенко В.А., магістр факультету
агротехнологій та екології

Полтавська державна аграрна академія

РОЛЬ СОРТУ У ФОРМУВАННІ ПРОДУКТИВНОСТІ НУТУ

Сьогодні у регіонах нашої держави основними зернобобовими культурами є горох і соя, оскільки дана територія характеризується частими посухами в літній період, що призводить до значного зниження урожаю усіх сільськогосподарських культур. Тому цінності набувають посухостійкі культури, до яких приєдналася ще не всім знайома, але дуже цінна культура – нут. Із численних переваг нуту можна виділити його поживну та біологічну цінності. У насінні цієї культури міститься 28-32% білка і до 7% олії [1].

Нут – дефіцитна культура на зовнішніх ринках, що, безперечно, є позитивним моментом для сільгоспвиробників. Закупівельна ціна, яка коливається в межах 6-7 тис. грн/т, також досить приваблива для аграріїв. В Україні на даний час середня урожайність нуту становить 1,4-1,5 т/га, проте в деяких господарствах урожайність досягала 2,7 т/га [4].

Основним напрямом селекції нуту є підвищення урожайності. За даними FAO, завдяки впровадженню інноваційних селекційних програм загальна урожайність нуту збільшилась з 0,71 т/га у 1996 році до 0,96 т/га у 2014 році.

В. Ю. Скитський і Ю. І. Герасимова вважають збільшення кількості бобів та підвищення крупності насіння важливим напрямом збільшення продуктивності нуту. Ці ознаки слабо корелюють між собою, або мають негативну кореляцію, тому дуже важливим є пошук зразків, що поєднують ці ознаки в одному генотипі [2-3].

Метою наших досліджень було вивчення рівня формування продуктивності сортів нуту у виробничих умовах Полтавської області (центральний Лісостеп України).

Матеріалом досліджень було п'ять сортів: Триумф, Пам'ять, Буджак, Делікатес і Розанна. Сорти нуту досліджували за такими показниками: висота рослини (см); кількість бобів на рослині; кількість насінин на рослині; маса насіння з рослини (г); маса 1000 зерен (г).

Протягом 2017-2019 років досліджувані показники у середньому по сортах становили відповідно: висота рослини – 57-80 см; кількість бобів на рослині – 28-66 шт.; кількість насінин на рослині – 42-122 шт.; маса насіння з рослини – 12,43-35,73 г; маса 1000 зерен – 275,9-323,4 г. Урожайність сортів нуту за роки досліджень варіювала у межах 13,73-20,52 ц/га.

Таким чином, пошук нового матеріалу для селекції важлива задача генбанків світу. Тому вивчення продуктивного потенціалу нуту залежно від сортових властивостей є відкритим питанням для селекціонерів та може зацікавити і сільгоспвиробника.

Література:

1. Бабич А. О. Проблеми білка і вирощування зернобобових культур / А. О. Бабич // Кормові ресурси світу. - К: 1995. – С.176-180.
2. Бушулян О. В. Результаты и перспективы селекции нута в Украине. / О. В. Бушулян, В. И. Сичкарь, М. А. Бушулян, С. М. Пасичник. // Зернобобовые и крупяные культуры. – 2015. - № 4(16). С. 49–54.
3. Вус Н. О. Джерела комплексу цінних ознак для селекції нуту / Н. О. Вус, Л. Н. Кобизєва. // Біологія та валеологія. Ботаніка. – 2018. - № 20. - С. 11-16.
4. Дідур І .М. Вплив інокулянтів та мікродобрив на густоту стояння та висоту рослин нуту / І. М. Дідур, М. О. Темченко // Сільське господарство та лісівництво. – 2017. - № 6. – Том 1. – С. 14-21.